Hetlendska ferðavinnan í »oljutrupulleikum«:

Shetland Islands Tourism roynir at bjarga umdømi ferðavinnunar

Maurice Mullay, ferðavinnustjóri í Hetlandi, fer nú undir at »bjarga« ensku ferðavinnuni

Umdømið hjá ferðavinnuni í Hetlandi er í álvarsligum vanda eftir oljuvanlukkuna. Og hetlendingar brynja seg nú út til tess at bjarga hesi týdningarmiklu vinnu

■ Ferðavinnan í Hetlandi er av alstórum týdningi fyri tað fólk, sum har býr. Roknað verður við, at henda vinna gevur eitt íkast í hetlendska búskapin uppá góðar 21 mió. £, t.e. umleið 200 mió. kr. Eini 700 fólk arbeiða hvørt summar við ferðavinnuni burturav, og hesi skulu verða til reiðar at taka ímóti teimum gott 55.000 ferðafólkunum.

Men eftir oljuvanlukkuna við Sumburgh Head fyri tveimum vikum síðani, er ferðavinnan í Hetlandi komin í álvarsligan vanda. Spurningurin í dag er: Hvør leggur í at nýta frítíð sína á nøkrum oljudálkaðum oyggjum?

Hetlendska ferðavinnuráðið upplýsir, at enn hava útlendingar ikki avlýst tær ferðir til Hetlands, sum tey longu hava bílagt. Men vandin lurir, og alt fleiri fyrispurningar koma frá hesum somu fólkum, um hvussu illa stendur til, hvussu nógv er dálkað o.s.fr.

Risastóri oljutangabáturin, Braer, er við at hvørva eins og oljan, sum í honum var

Mynd: The Shetland Times

Skaðin minni enn væntað

Hóast so at siga øll tey 85.000 tonsini av ráolju eru lekin úr tangabátinum, Braer, er skaðin ikki vorðin so stórur, sum flestu væntaðu. Ódnarveðrið, sum alla tíðina forðaði bjargingarliðunum at sleppa framat »Braer«, hevur sjálvt syrgt fyri, at meginparturin av oljuni er rikin út frá hetlendsku strondini. Sostatt er skaðin vorðin nógvar ferðir minni enn hann annars kundi verðið. Sagt verður, at feril av olju bert er at siggja á umleið 20 mílum av teimum tilsamans 900 mílunum av strandaøki.

Men tá so nógv olja, sum sløk 85.000 tons, eru lekin út – so tætt í landi, skal nógv til, áðrenn ferðamaðurin aftur er vísur í, at dálkingin er so lítil sum sagt verður. Og tað er hetta hetlendska ferðavinnan nú av øllum alvi vil prógva.

Bjargingarætlanin: »Operation Aurora«

Ferðavinnuráðið í Hetlandi, Shetland Islands Tourism, hevur í samstarvi við serfrøðingar og umboðsfólk í Skotlandi, og við ferðaráðið í Alaska, gjørt eina sonevnda bjargingarætlan, ið hevur fingið heitið »Operation Aurora«.

Tiltakið er ætlað at tryggja hetlendsku ferðavinnuni lív, eisini í komandi døgum. Meiningin er m.a. at fáa til vega eina eyka fíggjarliga innspræning í ferðavinnuna uppá eina hálva millión sterling pund. Hesin peningur skal í høvuðsheitum koma úr grunnum, frá privatvirkjum o.ø.

Ætlanin er eisini at gera serlig lýsingahefti og bóklingar við upplýsingum um Hetland sum ferðavinnumál, eisini aftaná oljuvanlukkuna.

Orsøkin til at ferðavinnan í Alaska er tikin við uppá ráð er, at samsvarandi oljuvanlukka sum tann í Hetlandi, hendi í Alaska fyri fáum árum síðani. Tá var tað risa tangabáturin, Exxon Valdes, ið rendi á land í Prins Williamssundinum.

Oljudálkingin gjørdist ræðulig, og enn eru týðulig spor at siggja í Alaska.

Møng ferðafólk leitaðu sær til Alaska, og tí noyddist ferðavinnan har at gera ymiskt fyri ikki at missa tað inntøku, ið vinnan gav av sær. Og tað eru hesar royndir, ið hetlendingar nú gera nýtslu av.

Ferðavinnustevnur

Umframt at gera rúgvismikið tiltar um Hetland sum ferðafólkaland, ger hetlendska ferðavinnan seg út til at verða umboðað á fleiri altjóða ferðavinnustevnum. Ætlanirnar eru longu lagdar um at fara á stevnur sum »TUR Gothenburg« í Svøríki, OP-Pad í Haag, FERIE í Keypmannahavn, BIT Milan, Scotland Travel Fair og British Travel Fair. Samstundis fer nógv at verða gjørt burturúr Hetlandi í fjølmiðlum kring um í heiminum.

Hetlendski ferðavinnustjórin, Maurice Mullay, heldur tað vera av størsta týdningi, at viðurskiftini fáast í rættlag sum skjótast.

– Umdømið Hetlands má farast sum minst orsakað av oljuvanlukkuni. Í Alaska sóu vit at tað ber til at halda ferðavinnuni uppi, hóast oljuvanlukkur herast á. Og tí má tað eisini bera til í Hetlandi, heldur hann.

»Sullom Voe« kom væl við

Stjórin á hetlendska ferðavinnuráðnum, Maurice Mullay, sigur, at hann hevur verið fleiri túrar í vanlukkurakta økinum. Har hevur hann verið við til gjølligar kanningar av hvussu umfatandi dálkingin er. Og tað vísir seg, at feril av olju bert sæst við tær báðar oyggjarnar, St Ninians Isle og Burra Isle, ávikavist 6- og 16 ensk míl frá sjálvum vanlukkustaðnum. Als onki er at siggja til »oljuspor« eystanfyri.

Tað er fleiri ferðir ført fram, at skuldi vanlukkan henda, var tíðin tann rætta nú. Og hetta metir Maurice Mullay eisini.

– Hesa tíðina er fuglurin ikki staddur við strendurnar í Hetland. Men hendi vanlukkan um várið ella á sumri, hevði vanlukkan verðið nógv álvarsligari hvat fuglalívinum viðvíkur.

– Samstundis er hetta tíðin, har vit í Norðuratlantshavi eru von við ódnarveður. Og tað varð júst ódnarveðrið, ið avmarkaði fylgjurnar av vanlukkuni munandi. So tíðin kundi neyvan verðið betri, skuldi vanlukkan henda, heldur hetlendski ferðavinnustjórin.

Mangan hava náttúrufriðarfólk, skotar sum hetlendingar, og onnur við, sett niður á velduga oljuterminalin í Hetlandi, Sullom Voe. Ført hevur verið fram, at Sullom Voe hevur verið ein dálkingarmiðdepil, sum nær tað skal verða, *kann* oyðileggja alt umdømið Hetlands, um óhapp ella vanlukka skuldi borist á. Men júst í hesum døgum hevur »pípan fingið eitt annað ljóð«.

– Vit mugu í dag viðganga, at eftir nógv ára stríð og togan aftur og fram um Sullom Voe, gjørdist júst Sullom Voe okkara bjarging.

– Ongastaðni í Bretlandi, ella ongastaðni í Europa, er so góð og umfatandi bjargingarútgerð tøk, sum júst í Hetlandi. Og æruna fyri tað hevur oljuterminalurin »Sullom Voe«. Og Sullom Voe hevði á ongan hátt skuldina av hesi oljuvanlukkuni, sigur Maurice Mullay.

Og nú fara Maurice Mullay og onnur undir at »bjarga« hetlendsku ferðavinnuni.

Gdm-

Umleið 55.000 ferðafólk koma til Hetlands árliga. Og umframt náttúruna, fuglalívið o.l., eru eisini fornminni, ið draga. Her siggja vit gamla slottið í Scalloway, Scalloway Castle, ið stavar frá umleið 1600-talinum

Mynd: Dlml. Grækarís

Undirgrundarnevndin havt fyrsta ráðleggingarfundin

Nevndin skal skipa og leggja til rættis gongdina í spurningum viðvíkjandi ráevninum í undirgrundini

Teir báðir deildarleiðarnir á DGU, Føroya deild, Morten Sparre Andersen, v.m., og Stefan Hultberg. Morten Sparre tekst mest við tað »geologiska« arbeiðið, meðan Stefan Hultberg mest arbeiðir við tí ídnaðarliga síðuni

Mynd: Dlml. Thomas

Síðani føroyingar yvirtóku ráevnið í undirgrundini sum sjálvstøðugt føroyskt mál, eru nógvir fyrispurningar komnir frá oljufeløgum í útlondum, m.a. úr Noregi. Men áðrenn nøkur støða kann takast til slíkar spurningar o.a.m., er neyðugt at skipa og leggja hetta arbeiðið til rættis.

Herfyri setti landsstýrið eina nevnd, ið skal taka sær av arbeiðinum at leggja gongdina í oljuspurningunum og ráevninum sum heild, til rættis. Henda nevnd hevur fingið heitið »Strategibólkurin«.

Nevndin kemur ikki at taka støðu til fyrispurningar av nøkrum slag, men fer hinvegin at leggja tað arbeiðið, sum landsstýrið seinni skal gera, til rættis. Ein spurningur er t.d. hvussu vorðið verður við seismiskum kanningum, at finna útav, hvat landsstýrið nú ætlar við undirgrundini o.s.fr.

9-mannanevnd

Nýggju fólk eru vald í »Strategibólkin«, sum helt sín fyrsta fund týsdagin. Sum skilst kom onki nágreiniligt burturúr fundinum. Mesta tíðin fór við at kunna hvør annan, og annars at leggja ætlanir fyri næstu fundirnar.

Bólkurin hevur søkt eftir skrivara, sum skal taka sær av dagliga virkinum, leggja fundir til rættis o.s.fr. Ætlanin er, at bólkurin skal verða liðugur við arbeiðið sítt í juníð mánað.

Í Strategibólkinum sita: Morten Sparre Andersen, leiðari á DGU, Føroyadeild (hann starvast samstundis hjá Danmarks Geologiske Undersøgelse í Keypmannahavn), Stefan Hultberg, dagligur leiðari á DGU, Føroyadeild, Martin Heinesen, leiðari á Føroya Jarðfrøðisavni, Halgir Winther Poulsen, advokatur, Árni Olafson, serkønur í føroyskum viðurskiftum, og sum starvast í danska uttanríkismálaráðnum, Árni Nørrevang, lívfrøðingur, Kári Petersen, fíggjarstjóri í landsstýrinum, Súsanna Danielsen, fulltrúi í starvsfólkaviðurskiftum, og Jørn Nørgaard, ið starvast í danska »energiministerinum«.

Jørn Nørgaard sat eisini í teirri nevndini, sum fyrireikaði bygnaðin viðvíkjandi undirgrundini áðrenn hon nakrantíð var yvirtikin.

Vit hava frætt, at Kári Petersen hevur borið seg undan at sita í Strategibólkinum, tí starvið í landsstýrinum tekur ov nógva tíð. Sostatt verður helst onkur annar valdur í staðinfyri Kára.

Annars frættist, at næsti fundur í Strategibólkinum verður í mars mánað.

Gdm-

Tíðindaskriv úr Hvalba

Hvalbiar Sóknar Fornminna- og Framtíðarfelag hevði aðalfund 13/1. Aðalfundurin gekk væl. Felagið hevur fingið góða undirtøku í bygdini og telur nú 119 skrásettar limir. Felagið hevði sítt fyrsta tiltak á heysti 1992 og fekk savnið fitt av peningi. Tiltakið nevndu vit Mentanardagar í Hvalba frá 8.-11. nov. Á skránni var sunnudagsseta, frásøgn, kolaframsýning, myndaframsýning, tónleikur, sjónleikur og Café Forn. Umframt pening, fekk felagið teir fyrstu fornlutirnar til ognar, og eina áhugaverda kolaframsýning frá Lions Club.

Bygdasavn í Hvalba

Á aðalfundinum vóru Bygdasavnslógirnar góðtiknar. Nú er bert eftir at fáa játtað aðalfundarviðtøkurnar frá Føroya Landsstýri og Landsantikvari. Tá svar er komið frá hægstu myndugleikum, verður farið undir at fáa Bygdasavn í Hvalba.

Framtíðarætlanir

Ætlanin er fyrst og fremst at fáa Bygdasavn í Hvalba. Hvalbiar Sóknar Fornminna- og Framtíðarfelag ætlar at hava eina vár/summar framsýning líknandi tiltakinum, ið var í heyst. Felagið ætlar eisini at royna at fáa stuðul ýmsa staðir frá. Lions Club í Suðuroy fer í næstum at hava bingo, til frama fyri einum Bygdasavni í Hvalba.

Nevndin í Hvalbiar Sóknar Fornminna- og Framtíðarfelag varð endurvald. Nevndin skipaði seg soleiðis: Otto West formaður, Svein Petersen skrivari, Even Skaalum kassameistari, Kamma Vang, Snorri Thomsen og tiltakslimir Hildigarð Nattestad og Maud Næs.

Nevndin í Hvalbiar Sóknar Fornminna- og Framtíðarfelag